

DEVELOPMENT

Katarzyna Waloryszak

Dokumentacja (fragment) złożona do konkursu na kuratorski projekt wystawy w Pawilonie Polskim na 19 Międzynarodowej Wystawie Architektury w Wenecji w 2025 r.

08131811

PROJEKT WYSTAWY
W PAWILONIE POLSKIM
NA 19. MIĘDZYNARODOWEJ
WYSTAWIE ARCHITEKTURY
W WENECJI W 2025 ROKU

DEVELOPMENT

IDEA -PL

„(Stravinsky) Powiedział mi kiedyś, że intelektualiści nie mają gustu. Od tamtej pory robiłem wszystko, by nim nie zostać” (Cyt. z filmu „Youth” Paolo Sorrentino)

Rozwój – Rozwój to proces postępu, który polega na ulepszaniu i rozszerzaniu możliwości oraz potencjału jednostki, organizacji lub społeczeństwa. Może on dotyczyć różnych aspektów, takich jak gospodarczy, organizacyjny, technologiczny, kulturalny czy społeczny. (Źródło : „Encyklopedia Zarządzania”

Żyjemy w świecie rozbudowanego systemu narzędzi, specjalizacji funkcji i znaczeń. Ten system coraz częściej przypomina mozaikę z luster, odbijających kolejne definicje, tak, że na końcu gubimy się, nie wiedząc, która z nich jest prawdziwa. Stworzyliśmy oddzielną dziedzinę, w której uczymy się tym manipulować. W sekwencji zadań, skupionych wokół równania zysku, postawiliśmy na szali największe zasoby jakimi dysponujemy- powierzchnię ziemi oraz nasze i naszych dzieci życia. Czujemy potrzebę powrotu do prostych rozmów znaczeń i potrzeb.

100 lat temu stworzyliśmy wspólnie system, który napędzany był przez idee rozwoju – dostarczania komfortowego domu dla jak największej ilości ludzi. Studia Corbusiera wokół modułów do mieszkania, zaowocowały ogromną ilością wniosków, pomysłów i pięknych rozwiązań, na to, jak połączyć wiele domów, w jedną kubaturę. Architekci na całym świecie pracowali nad budową osiedli mieszkaniowych, za wykładnik biorąc czynniki, które dotąd dostępne były tylko nielicznym: komfort, następczynie, jakość życia, dostęp do ogrzewania, prądu i bieżącej wody. Zabudowano kolejne wolne połacie ogromnych przestrzeni, powiększając tereny, w których funkcjonuje człowiek. Bauhaus miał „leczyć” problemy poprzedniej epoki takie jak zanieczyszczenia przemysłem, choroby i brud. Nikt, kto wprowadzał się do nowych mieszkań, nie miał wątpliwości, że podnoszą one znacząco standard jego życia i są synonimem luksusu. Po kilkudziesięciu latach od powstawania tych osiedli, niektóre z nich obrosły gęstą zielenią, realizując idylliczne obrazki z wyobraźni architektów. Inne popadły w ogromną destrukcję społeczną, technologiczną i wizerunkową dla całego obszaru, w którym funkcjonują.

Dziś funkcja mieszkaniowa obejmuje ok 75% całej powierzchni użytkowej wszystkich budynków w Unii Europejskiej, z tego 46% stanowią bloki mieszkalne. To nie tylko największa łączna kubatura zabudowań, tworząca miasta, ale także najważniejsza przestrzeń naszego życia, w której dorastamy, odpoczywamy, chorujemy, znajdujemy siłę i ukojenie. W wielu krajach, tę cenną dla naszego życia dziedzinę, oddano pod system zarządzania prywatnych biznesów. Tam, gdzie jest interes komercyjny, tam nigdy nie będzie realizowana polityka dobra wspólnego. Genialna modułowość przekształciła się w bezsensowny wyścig upraszczania i kopiowania. To, co miało być popularyzacją dobrego designu, w wielu miejscach, na masową skalę, zamieniło się w sukces równania w arkuszu kalkulacyjnym. Proporcjonalnie do wzrostu karykaturalnych wytycznych projektowych deweloperów, zmalały aktywności w kierunku rozwoju jakości modułu do mieszkania. Procesy eksperymentowania i badań światła czy widoków zamieniliśmy, w system nastawiony wyłącznie na równanie opłacalności. Stworzyliśmy układy z milionów odbić, tak, że nie wiemy, kim w tym wszystkim, jest prawdziwy człowiek i jakie są jego potrzeby. Architektura w Polsce jest w kryzysie. Najlepiej ilustrują to powstające osiedla mieszkaniowe. Bez wahania i świadomie pokrywamy kolejne połacie polskich miast „junk spaces” produkowanymi w przeważającej ilości, nie, jako miejsca do życia, a wyłącznie do powiększania portfela aktywów.

Prywatne historie architektów projektujących mieszkania, to często dramatyczne wybory i praca pod presją szantażów finansowych. Jesteśmy w centrum tego systemu. Zatrudnieni przez deweloperów, mniej lub bardziej zaciekle zaciskamy w dłoniach ołówki i rysujemy kolejne schematy, w których próbujemy połączyć opłacalność z pięknem, komfortem i świadomością, że budynek zostawimy dla kolejnych pokoleń. Siła systemu jest doskonale odczuwalna, bo zawsze wygrywa argument z działu sprzedaży, bazujący na statystykach, nie na potrzebach i pomysłach na przyszłość,

Kryzys, w jakim się znajdujemy pokazuje, jak ważna jest ciągła praca nad rozwojem architektury i mieszkalnictwa. Dziś ten rozwój ubrany jest w system skorelowanych powiązań i specjalizacji. Dlatego musi być realizowany przy współpracy wszystkich ekspertów, którzy system tworzą: polityków, sprzedawców, socjologów, psychologów, konstruktorów, historyków, finansistów, programistów i architektów. Wciąż mamy nowe wyzwania, problemy i błędy do naprawienia.

X.Y.Z.TIME!

„Nowość” jaką dostrzegamy w architekturze coraz bardziej odczuwalnie, to dodatkowy wymiar czasu, który musimy uwzględniać w naszych projektach i decyzjach o gospodarowaniu przestrzenią. Jednym z najważniejszych wyzwań przed którymi stoimy, to mądre gospodarowanie starzejącymi się budynkami. Jak zmienia się ich kondycja w czasie? Jak my-użytkownicy się zmieniamy? Jak zmienia się klimat i kontekst? Jak starzejący się budynek wpływa na otoczenie? Jak dostosowywać te budynki do naszego aktualnego życia, tak by mogły być jego częścią? W procesie życia miast, idee architektoniczne, piękne fotografie budynków i miast przyjęliśmy jako skończone i zamknięte historie. Wielu z nas, traktuje proces planowania i realizacji budynków zadaniowo, w klamrze projektu, budowy, oddania do użytku i komercjalizacji. Tymczasem życie budynków to proces ciągły, który powinien być uwzględniony na etapie projektu i jego używania. 28% całkowitej emisji CO2 przez człowieka powodują działania związane z budynkami, z czego 81% dotyczy fazy użytkowania. Te dane dodatkowo podsycają schematy gospodarowania cyrkularnego, w których budynek, jak i wszystko, czym gospodarujemy, jest dla nas w ciągłym procesie obiegu. Tworzymy je i dbamy o nie cały czas. Dom, jak i cała przestrzeń, którą dysponujemy to czasownik nie rzeczownik.

DEVELOPMENT

WYSTAWA - PL

Dzisiaj tak , jak ponad 100 lat temu w centrum rozwoju stawiamy jeden moduł i od niego chcemy poprowadzić rozmowę o rozwoju systemu tworzenia najważniejszych przestrzeni naszego życia. W centrum projektu wystawy jest jednostka mieszkalna. Ta jednostka jest naszym marzeniem i wizją architektury, która odpowiada na aktualne potrzeby użytkowników, kontekstu i piękna. Bierzemy „pod lupę” istniejąca jednostkę mieszkalną osiedla Śródmiejskiej Dzielnicy mieszkaniowej w Łodzi. Z budynku, który pod względem widocznych problemów, wyróżnia się najbardziej. Śródmiejska dzielnica mieszkaniowa, oprócz bardzo ważnej funkcji przestrzeni życia, stanowi też wizerunkowy symbol panoramy centrum miasta. W polskim pawilonie Biennale Architektury w Wenecji, eksponowany będzie model jednostki mieszkaniowej z tego osiedla, opracowany, jako zaczyn koncepcji renowacji budynku. „Mock Up” mieszkania, dostępny będzie do doświadczenia. Ścieżka wystawy prowadzić będzie zarówno wewnątrz jak i dokoła „eksponatu”. Od każdej, z zewnętrznych ścian „modelu pokazowego” dostawiona będzie kompozycja z luster odbijającą odpowiednio: moduł elewacji, ciąg mieszkań i przestrzeń sąsiedzką wewnętrznego korytarza. Tak, by spacerując wokół mieszkania, można było doświadczyć rozróżnienia pomiędzy prywatnym, a publicznym. Każda z utworzonych w ten sposób ilustracji daje uczucie innej skali i oddziaływania. Projekt jednostki jest rozwojowy. Koncepcji jego opracowania towarzyszyć będzie analiza problemów budynku i możliwości rozwiązań. Każdy projekt zaczyna się od rozmów, określenia potrzeb i wagi problemów, jak również zainspirowania systemu powiązań i narzędzi . Projektem wystawy i publikacjami na ten temat chcę dać początek tym działaniom. Bez współpracy pomiędzy ministerstwem, samorządem, spółdzielnią, mieszkańcami architektami taki projekt jest niemożliwy do zrealizowania. Chcę zwrócić uwagę na ogromną potrzebę wdrażania systemu dbania o budynki istniejące, potrzebę naprawiania i reagowania na błędy, czy na potrzeby społeczne, które z tej złej kondycji budynku wynikają. Ogromnie ważne i aktualne są wyzwania związane z ekologią i wykorzystywaniem istniejących cennych przestrzeni w centrum miast. Reagowanie na te potrzeby i wrażliwość skupiona wokół modułu pozwala nam, aby te wielkie i trudne wyzwania zacząć od skali człowieka.

Chcę, by ta wystawa była taka, jak architektura; Piękna, oparta na ważnych dla nas ideach, na abstrakcji, która daje nam nieoczywiste widzenie świata, ale także aby była materialna, pragmatyczna-realnie wpływająca na nasze życie. Wierzę, że architektura jest miejscem spotkania różnych światów abstrakcji, piękna , doznań i pragmatycznej kalkulacji gospodarowania zasobami. Forma wystawy jest zestawieniem sacrum i profanum, które są częścią naszej pracy. W Europie mamy wciąż wizje! Tylko zamiast celebrować, to co zbudowano, musimy wciąż pobudzać nasze kreatywne działania, które zespajają nas z przestrzeniami, w których żyjemy. Biennale jest miejscem i czasem „świętyni rozmowy”, w której te wizje się spotykają by inspirować nas do tworzenia systemów.

DEVELOPMENT

IDEA - EN

„Stravinsky once told me that intellectuals have no taste. Since then, I've done everything I can to avoid becoming one" („Youth" film by Paolo Sorrentino).

Development - „Process of progress. It's about improving and expanding the capabilities and potential of an individual, organization or society. It can cover all kinds of areas, like the economy, how a company is run, new technology, culture or society". (Source: ‚Encyclopedia of Management')

We live in a system of tools, specializations and different meanings. It looks like a mosaic of mirrors, reflecting elements back at us, so that by the do don't know which of them is real. We've created a separate field where we learn to manipulate this professionally. In a series of tasks focused on the profit equation, we've invested our most precious resources: the surface of the earth and ours and our children's lives. We feel the simple stories and simple definition are healing these days.

A hundred years ago, have created a system that was driven by the development: making a comfortable home inclusive for as many people as possible. Corbusier's studies on „Unite d'habitation" led to a numbers of conclusions, ideas and beautiful solutions on how to combine multiple houses in one. Architects all over the world have been designing housing areas, that included advantages that had only been available to a few before: comfort, sunlight, quality of life, access to heating, electricity and running water. Another vast spaces have been occupied into a people's places of living. The idea behind Bauhaus was to ‚cure' the problems of the previous epoch, such as industrial pollution, disease and dirt. Everyone who moved into the new flats felt the luxury of improvement. Decades later, many of these housing settlements have become completed with trees and bushes, realizing the idyllic picture from the architect imagination. Others have been neglected causing a negative impact on the local area in terms of social and image destruction.

As for the latest data, around 75% of the total usable floor area of all buildings in the European Union, is residential with 46% of that being blocks of flats. It's not only the biggest volume of buildings that make up cities, but also the most important space of our living. Here we grow up, heal, find strength and find shelter. In many countries, we have entrusted creation of this land to private businesses. Commercial interest won't ever fix common needs obviously. Brilliant Corbusier's modularity has been transformed to a race of simplifying and coping-pasting. What was meant to be the popularization of good design has, on a massive scale, turned into the success of a calculations and results. The grotesque design guides of developers increased, the less focus on developing quality of spaces of living we put. We gave up with the processes of experimentation and research into light or views, into a system that's all about profits. Millions of reflections of premier images created another stories so we lost our genuine characters and instincts. There's a huge crisis in Polish architecture. The housing estates that are currently being built are a great example of this. We're building lots of ‚junk spaces' in Polish cities and they are not being prepared as for the space for human living but for asset portfolio.

Our personal stories of architects designing dwellings are often dramatic choices made under pressure and financial blackmail. We're in the heart of this system. Employed by developers, we try to produce more reasons of combining characters of profits, beauty, comforts and above all the responsibility for what we leave for future. The system always works in that struggle. Confirmation with statistics always win with creative ideas and solutions to people needs

The crisis we are in shows how important it is to keep developing vision on architecture and housing. Today, the development is set into a diversity of areas of specializations. So, it's important to work with all the experts who make up the system: politicians, sale managers, sociologists, psychologists, builders, historians, financiers, programmers and architects. There's still a lot to be done, and we've got new challenges, problems and mistakes to fix.